

УДК 634.717

ШУБЕНКО Л.А., канд. с.-г. наук

ШОХ С.С., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Вступ сортів ожини у товарне плодоношення

В умовах Правобережного Лісостепу України проведено дослідження сортів ожини (*Rubus subgenus Rubus Watson*) – Тріпл краун, Арапахо, Рубен, Смутстем, Торнфрі, Блек сатін. Результати спостережень довели, що найвищий темп нарощування врожайності характерний для сортів Тріпл краун, Торнфрі, Арапахо.

Ключові слова: ожина, початок надходження продукції, врожайність, окупність витрат.

В Україні культуру ожину вирощують переважно в приватних насадженнях. Промислове вирощування сортів ожини лише в останні три-чотири роки почало нарощувати свої об'єми. Популярність ожини зростає завдяки високим смаковим якостям ягід, привабливому зовнішньому вигляду, вищою ніж в малини транспортабельністю. Значною перевагою у культивуванні ожини є її ранній вступ у плодоношення – вже на наступний від посадки рік ми отримуємо перший врожай.

Біологічні особливості культури вимагають певних умов вирощування – високої вологості та доброго освітлення. В умовах Лісостепу України майже всі сорти ожини взимку пошкоджуються низькими температурами. Найбільше страждають верхівки пагонів та квіткові бруньки [1,2]. Технологія вирощування сланких сортів вимагає додаткових затрат на встановлення шпалери та щорічне підняття-опускання пагонів для укриття на зиму [3,4]. Щоб зменшити економічне навантаження на виробника садово-ягідної продукції, при виборі сорту необхідно звертати увагу не тільки на врожайність, швидкість вступу у плодоношення, але й на нарощування промислового врожаю.

У дослідженнях, які проводяться на НВЦ Білоцерківського національного аграрного університету протягом 2018-2020 рр., використані найбільш поширені в Україні сорти ожини – Торнфрі, Рубен, Тріпл краун, Смутстем, Блек сатін, Арапахо. Ці сорти належать до різних груп за строками досягання і забезпечують надходження свіжих плодів з червня до середини вересня, протягом 90 днів на рік.

Умови Правобережного Лісостепу України є сприятливими для вирощування ожини, це стає економічно вигідною справою. З однорічних саджанців вже на другий від посадки рік, отримують не надто високий, але перший врожай [3].

Метою проведення досліджень було встановлення часу вступу сорту у плодоношення та темпу нарощування промислової врожайності ожини.

Отримання перших ягід на наступний рік після садіння, є показником високої адаптації до умов вирощування та скоростиглості сорту. Високим показником навантаження врожаєм на першому році плодоношення відзначився сорт Тріпл краун, в якого отримали близько 3,2 кг ягід з одного куща. У сорту Смутстем також отримали високий врожай – 3,0 кг з куща. Сорти

Торнфрі, Рубен і Арапахо в перший рік плодоношення відзначилися поодинокими ягодами, що в середньому з куща склало не більше 0,5 кг. Рослини сорту Блек сатін на наступний після посадки рік в плодоношення не вступили.

Другий рік плодоношення у всіх сортів ожини відзначився ростом величини врожаю на 8-60 % залежно від сорту. Особливо різкий стрибок спостерігався у сорту Блек сатін, коли на другий рік плодоношення урожайність становила 2,5 кг з куща. Рівень врожайності у сортів Арапахо, Торнфрі зріс відповідно на 38–60 %. Сорт Тріпл краун у другий рік плодоношення урожайність нарощував поступово, різниця першого і другого років становила 8 %. Високий показник врожайності отримали у сорту Рубен – 3,4 кг з куща. Оскільки сорт Рубен належить до рослин нейтрального дня (ремонтантний), враховували сумарний врожай отриманий влітку та восени на однорічних пагонах.

Третій рік плодоношення був найбільш характерним для досліджуваних сортів щодо рівня їх біологічної врожайності. Всі сорти дали високий врожай ягід, які згідно ринкових цін дали змогу окупити витрати на їх вирощування. Так, найбільш врожайним був сорт Тріпл краун, у якого завдяки крупноплідності отримали врожай на рівні 8,0 кг з куща. Високою врожайністю відзначився сорт Торнфрі – 6,2 кг з куща. Проте на відміну від сорту Тріпл краун, ягоди Торнфрі були менш крупноплідними, але їх кількість була найвищою серед досліджуваних сортів. Високу окупність витрат має сорт Арапахо, завдяки ранньому надходженню якісної продукції.

Отже, дані досліджень швидкості певного сорту до нарощування продуктивної врожайності дають змогу зпрогнозувати врожайність насадження на наступні роки, а отже прорахувати окупність витрат і отримання прибутку. Встановлення дати початку-кінця дозрівання ягід певного сорту в умовах Правобережного Лісостепу України, тривалість збору врожаю, дозволяє організувати безперебійне надходження свіжої продукції на ринок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грюнер Л.А., Кулешова О.В. Актуальные вопросы селекции и новые элитные формы ежевики генофонда ВНИИСПК. *Современное садоводство*. 2018. № 3. С. 81–89. doi: 10.24411/2312-6701-2018-10312
2. Wójcik-Seliga J., Wójcik-Gront E. Evaluation of blackberry and hybrid berry cultivars new to Polish climate – Short communication. *Hort. Sci. (Prague)*. 2013. 40: 88–91
3. Ярещенко О., Масловатий Т. Інноваційна технологія промислового вирощування ожини. *Агроном*. 2016. № 3. С. 212–216
4. Шубенко Л.А. Елементи технології вирощування ожини. Всеукраїнська науково-практична конференція «Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі». 26.06.2019 р. м. Умань. С. 148

Секція: «Інноваційні технології в агрономії, агрохімії, лісовому та садово-парковому господарстві».

Lidiia.shubenko@btsau.edu.ua